

Spitzer, revelen clarament el sentit de 'llenguatge figurat, al·legòric, metafòric'; els de la *Lex Wisigothorum* es refereixen a comparacions de testimonis o de lleis, i presenten una evolució posterior en el sentit naturalment aplicable a textos jurídics: podran ser menys interessants en el caire semàntic, però confirmen el caràcter usual del mot; veg. més sobre el matís semàntic de *controbar*, en els *Roman. Lit.-Studien* 1959, de Spitzer, 258n.

Molt millor ho fan encara els exemples primerencs de *controver* en francès arcaic amb el sentit de 'esbrinar, posar en clar' (*Saint Léger*), de *controvere* en it., i de *controbar* en castellà arcaic: molt vivaç aquest en el S. XIII: *controbar cantares* per a 'compondre'n', 'improvisar-ne' en Berceo (*Duelo*, 176c, 172d), *controbaduras* 'improvisacions cantades' (ibid., 177a), *viosos nuevos contrubar* en *Elena y María* (RFE I, 65), *controbadicho* 'usual, trobadís' en l'*Alexandre* (1350d); és versemblant que *CONTROPARE* vagi deixar alguna descendència popular en el NO. d'Espanya, car d'aquí és possible que vingui *Sajambre acontropar* 'recollir l'herba seca' (cf. *DECH*). També s'ha usat algunes vegades en català.

Fins en això hi ha, des del llatí, una continuïtat evident, des de 'enraonar en termes figurats' o 'parlar poèticament, compondre versos'. Spitzer s'estimava més partir de l'acc. jurídica 'comparar textos, comparar idees', passant a 'posar-se d'acord sobre una cosa, escatir-la, posar-la en clar'. Potser els dos corrents conflueixen, l'indicat pels textos populars del S. XIII i el de la *Lex Wisigothorum*, de llenguatge més oficial, si bé no sense repercussions en el dels interessos civils.

No sembla necessari admetre com Spitzer que **TROPARE* fos un ver derivat regressiu de *CONTROPARE*, encara que no descartem la comparació amb casos com els de *TRIAR*, *ATACAR* i cast. *ATINAR*. Ja el mateix Spitzer va cridar l'atenció cap a la preferència del llatí parlat per les formacions simples com *portare* o *clinare* (en lloc de *transportare* o *declinare*), segurament a causa de la poca vitalitat que aquí tenien les distincions d'aspecte verbal mitjançant prefixos, a què estava tan decantat el llatí clàssic. Altrament aquí existí robustament, com hem exposat abans, l'alternativa *AT-TROPARE*, que també fou freqüent en la llengua dels trobadors: «*atropar* tr. trouver, rencontrer, observer, reconnaître; inventer, composer» (*PDPF*); en la sola *Crestomatia* d'Appel ja n'hi ha quatre testimonis: *Vaqueiras*, *Novas de l'Eretge*; *Flamenco*: «*Davant si atrobet un tronc / on si pot ben aginolhar*» (v. 2543); Appel suggereix que «*amor qui l'atrob*' a son talant» (59.6) conté el mot en el sentit de 'compondre versos', «*dichten*», en el gran pioner de tota la poesia romànica, Guilhem de Peitieu.

**TROPARE* pogué ser tan antic com *CONTROPARE* —més que una simplificació posterior, a la manera de *cludere*— com sigui que era una manera més popular d'adaptar al llatí el gr. *τροπολογεῖν*, que cercles més savis llatinitzarien en la forma més elaborada *CONTROPARE*: vet aquí per què aquest apareixeria documen-

tat, i **TROPARE*, no. Tot i reaccionant contra el prejudici de M-Lübke que *trobar* 'compondre poesia' i *trobar* 'inventar' no poden ser un mateix mot, Spitzer no es desféu ben bé del partit pres de Schuchardt, al capdavant mestre seu, que el canvi semàntic només és possible en el sentit 'inventar' > 'poetitzar', però no en l'oposat.

Doncs, això tampoc no és més que un prejudici, contra el qual li hem de recordar l'al. *erdichtbet* per 'inventar', 'imaginar', i el cast. *dechado* (*DICTATUS*) 'model'. Del *trobar* poètic partia Ruiz de Alarcón quan en *La Verdad Sospechosa* deia «*¿a quién no engañarán / mentiras tan bien trobadas?*» (*Cl. Cast.*, p. 105). Del constant vaivé entre textos i fets de la vida es poden donar cent testimonis fraseològics, com el cubà *trova* 'mentida' (*no me vengan con más trovas*: Ortiz, *Catauro*, 103), la cançoneta val. «*D'Alcoi i bovo? / —canta-li un trobo!*» o l'angl. *findings* 'veredict judicial'.

En fi, ja no estem en el temps en què es creia que la poesia occitana i l'art de trobar nasqueren de cop el dia que Guilhem de Peitieu va escriure el seu primer poema. De poesia popular i oral n'hi va haver sense cap interrupció des de l'Antiguitat fins a la baixa E. Mj., i la seva influència fou sempre intensa en la ideologia del poble i en el seu parlar.

DERIV.: *Troba* apareix des de molt antic en el sentit legal d'«estipendi que es dona al qui troba un objecte de valor»; llavors en plural *trobans* en un doc. de 1180 del *Cart. de St. Cugat* (III, 279, cf. a *NA-FRA*); i en un del mateix any, de la Conca de Barberà: «--- Raimundus Cervarie --- et suis omnes alios homines de Speluncham --- nullam rem non requirant exceptus *trobans* de sarracenos, et de aurum sive de argentum, et de extraneas *trobans* si ibi sunt factas ---», MiretS (*TemplH*, p. 106); «--- *inventione*, ço és per *trobans*: que si algú --- *trobarà* tresor --- la meytat és del *trobador*», *CostTort.* (Ol., p. 422); segueix usant-lo l'aristocràcia rossellonesa en el S. XVIII: «*Est Libre de Nra. Sra. de Núria*, apertinent a Madame D. Cabestany, de la Roca de la Albera, als 22 abril, l'any <17>12: y qualsevol que'l trobi tindrà la bondat... que per ell li donarà sis sous, de *trobans*: Donna D.» (cita de MilàF, *O. Cat.*, Gili, p. 215).

A la manera del vell Subj. *tròpia*, s'ha usat a les Illes el subst. pl. *tròpies*: el *DAG*. l'assenyala en un doc. mall. de 1550, i en dona *tropis* com a pron. vulgar mall.; men. «*tròpias*: hallazgo, présent fait à celui qui apporte ce qu'on croit, perdu», FebrCard.

També se n'ha dit *trobadores*: «aquell qui *trobarà* aquella <troba>, en plaja o en port o en ribera --- ne deu haver la meytat, de *trobadores*», *Consolat de Mar* (§ 207, Pard., p. 253) (Lab. 1840); els val. Valor-Giner recomanen la inclusió de «*trobadores*: gratificació per trobar quelcom» en el *DFa.* (1950-5). *Trowable*; *introwable*.

Trobada [c. 1940; 1955, *AlcM*]: jo diria que ja s'està abusant d'aquest lleig anglicisme, calc grosser d'una llengua estrangera, violent en català: *trobar* no s'ha usat per 'trobar-se' (*to meet*). ¿No era millor l'an-